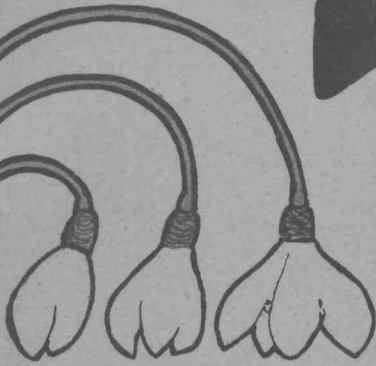

ZVONČEK

Štev.
3.

Leto
VI.

LIST S PODOBA
MI ZA SLOVEN
SKO MLADINO

VSEBINA:

1. Slovo. <i>Borisov</i> . Pesem	49
2. Pesem o junaku. <i>Fran Žgur</i> . Pesem	50
3. Zima. <i>Borisov</i> . Pesem	50
4. Bukev kima . . . <i>Sokolov</i> . Pesem	50
5. Hrvatar. <i>Kompoljski</i> . Povest	51
6. Zaprtal <i>Andrej Rapè</i> . Povest s podobo	53
7. Po delu plačilo. <i>Ivo Trošt</i> . Povest	56
8. Kako sem potoval v Rusijo. <i>Ferd. L. Tuma</i> . Poučni spis	57
9. Strah pred smrtjo. Podoba	62
10. Kako smo pokopavali pusta. <i>F. G. Hrastničan</i> . Povest	63
11. Pogum. <i>Branko Brankovič</i> . Pesem	64
12. Plemenit zgled. <i>Mihael Levstik</i> . Povest	65
13. Osel-kralj. <i>Ivo Trošt</i> . Basen	66
14. Pomladni dih. <i>Sokolov</i> . Pesem	66
15. Prijatelja. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo	67
16. Kurenti. <i>F. Palnak</i> . Povest	68
17. Koš jabolk. <i>E. Gangl</i> . Povest	70
18. Pouk in zabava.	

Zastavica v podobah. *Fr. Rojec*. — Za kratek čas. *R.* — Snaga pri Japoncih. — Živali in godba. — Draga krava. — Obleka iz papirja. — Magnet — rešitelj življenja. Novo leto na Kitajskem. — Rešitev . . . . .

71

Popravek.

V spisu „**Brzjav ali telegraf**“, priobčenem v zadnjem listu, mora stati za besedo „bakrov“ na strani 34. v 12. vrsti (zgoraj) beseda „pol“. Pri 5. podobi mora biti tam, kjer je tiskana „Ljubljana“ — „Dunaj“ in obratno, kjer je „Dunaj“ — „Ljubljana“. Na strani 36. pa mora stati za besedo „prekinjena“ v drugi vrsti (zgoraj) beseda „vez“.

„**Zvonček**“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl** v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 3.

V Ljubljani, 1. sušca 1905.

Leto VI.

Slovo.

Z Bogom, ljubi znanci moji,
kličem zadnjič vam v slovo;
vsak še roko daj k slovesu —
solzo skrije naj oko.

1.

Saj v pogledu enem skrita
vsa bridkost je in bolest,
ki ob žalostnem slovesu
čuti jo prijatelj zvest.

Z Bogom, dragi znanci moji,
jaz od vas grem v daljni kraj;
a spomin na vas mi v srcu
ne umrje vekomaj . . .

2.

Radostno škrjančki v zraku
nad poljano rajajo;
v mojem srcu pa otožne
misli danes vstajajo.

Oj, škrjančki, kadar zjutraj
spet zbudite se iz sna
in zapojete mi pesem
od domačega polja —

spomnite takrat se name,
ki v tujini bom medlel
in po vas, po ljubem polju
tak neskončno hrepenel . . .

3.

Kaj tako bolešno danes,
moj gozdiček, mi šumiš?
In prijetne in otožne
misli v srcu mi budiš?

Kolikrat pred letnim solncem
tvoj me varoval je hlad;
ah, kako na licih čutim
tvoje dihe zadnjikrat . . .

Kolikrat sem v tvojem hramu
s ptičkami brezskrbno pel;
danes pa, gozdič, od tebe
žalostno slovo bom vzel.

Žalostno po mehkem mahu
iz goščave sem odšel;
a za mano preotožno
gozd v slovo je zašumel . . .

Borisov.

Pesem o junaku.

V boj iz grada vitez jezdi,
v lini gor gospa ihti;
plakata dve svetli zvezdi:
hčerke Nadice oči . . .

Daleč tamkaj za lesovi
Turek hoši gorindol.
Črni brki so njegovi,
handžar v roki suče gol!

Handžar in mustače suče,
zmage Turek je vesel . . .
Lepe ima v roki ključe
angel smrtni — Azrael.

Konja jaše, straha nima,
vitez naš ni zajčji kum,
spremljata ga pobratima:
meč ob boku in pogum!

Hej, kako glavé pobira
rdečehlačnim Turkom s pleč!
Vrata Azrael zapira —
vitez k boku stavi meč . . .

V lini sijeta dve zvezdi,
roža poleg njih dehti,
k njima vitez zdaj prijezdi,
dan je v gradu radosti!

Fran Žgur.

Zima.

Stara teta, zima —
hi, hi, hi! —
s hitrimi koraki
proč beži.

Sorki južni vetri
jo podé
iz dežele naše
prelepé.

Vrani, črni vrani
sred gozdov
noč in dan podijo
jo domov.

Vrani zakričijo:
krah, krah, krah . . .
Zimo izpreleta
v gozdu strah.

S hitrimi koraki
proč beži,
mi se ji smejimo:
hi, hi, hi!

Borisov.

Bukev kima . . .

V zmrzlem snežcu bukev kima
z vejicami drobnimi,
skoz oblačke luna bleda
z žarki zre milobnimi.

Bukev kima, sladko sanja,
da že zre pomladni raj,
oj, pa daleč za goró še
tího sniva zlati maj.

In čarobne sanje sanja,
da jo biseri krase,
pa si misli, da kraljica
slavna je postala že.

In mecesen, kralj ponosni,
v snežcu poleg nje šušti,
bukav v lahnem vetru kima,
jasna noč se ji smeji . . .

Sokolov.

Hrvatari.

Spisal *Kompoljski.*

S neg je kopnel. Tuintam so se še videle na prisojnih krajih prekopnje in na njih so prikukali iz tal beli zvončki in rumene trobentice. Vse je kazalo, da kmalu nastopi vesela pomlad.

Kadar se je poslavljal od nas zima, takrat so v naši vasi govorili največ o Hrvatarijih. Žene so pričakovale skrbnih gospodarjev, otroci dobrih očetov in starši krepkih sinov, ki se jim povrnejo s Hrvaškega zdravi in morda tudi petični. Pet mesecev ne traja večno; a vendar prihaja ljudem dolgčas po svojcih, ki morajo vso zimo trdo delati v velikih hrvaških šumah. Zato so ljudje vsako leto nestrpno pričakovali in ugibali, kateri dan se vrnejo Hrvatariji. Določnega dneva niso vedeli. Redkokdaj so jim naznanili dan povratka. Že od nekdaj je bila navada, da so prišli okolo praznika sv. Jožefa. Sicer so pa prišli nekaj dni prej ali pa tudi pozneje.

Naš sosed Klančar je bil tudi Hrvatari. Vsako leto je delal kakor živina, da si je napravil drv in listja za dom. Drugi so se komaj pričeli pre-skrbovati za zimo, ko je on že imel polno skladnico drv in z listjem natlačeno listnico. In vsa drva je posekal sam ter jih zvozil s kravicami domov. Tudi listja je nagraabil sam. Žena mu je bila bolehnna in je imela dovolj opravka okrog doma. Klančar je imel tudi troje otrok: dva dečka in eno deklico. Otroci so bili sicer pridni, a kaj si je pomogel z njimi, ko je bil pa Tonček najstarejši in je dopolnil komaj deseto leto. Tako je prišlo skoro vse delo na ubogega očeta, ki se je trudil od zore do mraka dannadan, da so imeli otročiči kaj za lačni želodec. —

Ko se je pa tako preskrbel za zimo z drvimi in z nasteljo, je nekega dne stlačil v vrečo nekaj obleke, vzel sekiro ter se pridružil Hrvatarijem.

Tam sredi vasi je stal voznik z dvema konjema in čakal na Hrvatarije. Prihajali so iz posameznih hiš, spremljani od žen in otrok. S seboj so nesli žage, sekire in v vrečah zavezano obleko. Ko so se poslovili od svojcev, so posedli na voz in zdrčali so po beli cesti do bližnje postaje, odkoder so se odpeljali proti Hrvaški in Slavoniji.

Kadar je odhajal sosed Klančar na Hrvaško, se je vselej prišel posloviti tudi k nam. Dobro se spominjam, kako je mož koračil ob takih pri-

likah nekolikokrat po sobi gorindol. Govoril ni dosti; a na njegovem zguanem čelu se je videlo, da mu ni lahko pri srcu. Potem se je ustavil sredi sobe z besedami: „Treba bo iti,“ in stisnil je roko očetu in materi, potem pa še nam, otrokom. Nas je imel še posebno rad menda zato, ker smo si bili vedno dobri z njegovimi otroki. Ako je prišel iz sejma, je nam vselej prinesel če ne nič drugega vsaj konjička in sladkorja. S Hrvaškega pa nam je vsako leto donášal velike rdeče pobarvane pipece, kakršnih ni bilo dobiti pri nas.

Tako sva tudi midva z bratom težko pričakovala Hrvatarjev. Pipec se v enem letu jako obrabi in postane ves kljukast, ako ga prej ne izgubiš. Zato je bilo ravno komaj, da je nama prinesel sosed Klančar vsako leto nove pipece. Lahko si mislite, kako sva bila vesela, če se je sosedov Tonček zglasil kakega jutra pri nas z novico, da je njegov oče sinoči prišel s Hrvaškega. Šla sva takoj tja. Dobila sva ga navadno v postelji, kjer je počival od dolge poti. Ko je naju začul, je nama takoj podal v pozdrav žuljavo svojo roko ter vprašal to in ono. Potem pa je segel z roko za posteljo in privlekel iz vreče razne stvari, med njimi vsakokrat tudi pipece.

Nekoč sva jo bila z bratom pa le izkúpila. Sosedov Tonček je prišel nama povedat o povratku očetovem. Midva sva šla seveda hitro tja. A komaj sva odprla vrata, kar skoči izpod postelje velik črn pes z rohnenjem nad naju. Midva sva kar obstala od strahu kakor pribita. — „Sultan, lezi!“ se oglasi gospodar s postelje. Pes ga je takoj slúšal in legel zopet k postelji.

„No, le pojđita sem, le!“ pravi Klančar, ko je videl, da se midva še vedno treseva za vratmi. „Pripeljal sem ga s Hrvaškega, in prav priden je.“

Midva sva se nekaj časa obotavljala, potem sva pa vendar pristopila k postelji in prejela darila. — Seveda smo se pozneje s Sultanom sprijateljili.

* * *

Tako je torej zalagal naju z bratom sosed Klančar nekaj let vedno s pipci in igračami, dokler se ni nekaj zgodilo.

Neke jeseni je prišel k nam dobri mož pred odhodom na Hrvaško zopet po slovo. Takrat je hodil nenavadno dolgo po sobi gorindol ter se oziral molče po vseh stenah in podobah kakor da bi hotel vzeti tudi od njih slovo. Mož je bil že precej utrujen. Trpljenje doma, zlasti pa še hrvaške šume so mu izpile mnogo moči. Dasi je bil še v najlepših moških letih, je vendar imel že marsikako globoko brazdo na obrazu. Tudi lasje so mu že siveli ob sencih.

Moj oče je opazil, da se Klančar nenavadno težko loči od doma. Zato mu pravi: „Pa bi vendar ostal doma, Klančar; vsaj eno zimo, če ne več. Glej, ves si zdelan. Poleti doma toliko trpiš, pozimi tam doli pa še več. Malo bi se počil eno zimo.“

„Saj bi rad,“ pravi sosed in si obriše mokre oči. „Tako nekam težko grem letos kakor še nisem šel nikdar. Pa kaj hočem; doma ne zasluđim ničesar, tam doli pa le dobim kak vinar, četudi ga mora človek krvavo zasluđiti.“

„Boste že kako prebili eno leto.“

„Morda bi, a Bog ve, kaj pride. Da bi ne bilo otrok, bi res ne šel več na Hrvaško. Tam se človek popolnoma ubije. Ves dan prezeba v šumah in trdo dela ter spi ponoči na tleh v mrzlih kolibah — to res ni prijetno. Pa kaj se hoče: brez nič ni nič.“

„Ej, za denar je treba trpeti.“

„Da, da.“

Po teh besedah je podal sosod Klančar roko in odšel.

* * *

Na pomlad so zopet prihajali Hrvatariji domov. Vrnili so se vsi, le Klančarja ni bilo med njimi. Povedali so, da je padel nanj debel hrast in ga zmečkal. Tako je moral dobri mož umreti daleč od doma, daleč od svojcev.

Zaprta!

Spisal *Andrej Rapè.*

Ne 16. prosinca 18.. se je vrtela Vrtoglavčeva Jera pred Bohinjčevo gostilnico. Vrtela se je in klicala stare in mlade ljudi: „Pre-teto! Veliki in mali, debeli in suhi! Balo gledat, balo! Kmalu bodo tu! Pa bodo igrali, pa bodo vriskali — juh! In hrskali bodo konji in šopke bodo imeli na komatih. Gledat! In vozovi bodo olupšani s tistim rdeče, belo in modro pobarvanim ličkanjem, ki uhaja izpod obliča našemu Jurju, kadar dela omare, mize . . . Hej, juh!“

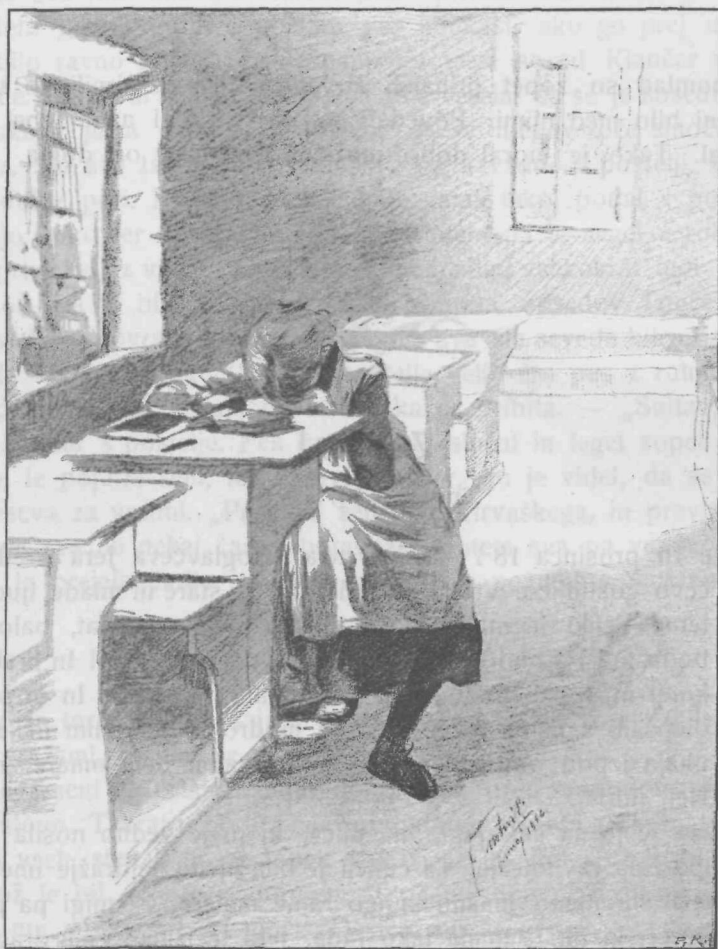
Zavrtela se je na eni nogi, in culica, ki jo je vedno nosila na glavi, je komaj obdržala ravnotežje. Ta culica je bila njeno najdražje imetje, zakaj v nji je imela shranjeno mašno knjigo rajne matere, v knjigi pa podobice, mične podobice, ki jih je imela tako rada. Jera je izmed vseh dragocenosti, ki jih je nosila v culici na glavi, največkrat pogledala precej veliko podobico, ki ji jo je dal, kakor je pripovedovala, gospod katehet zato, ker se je naučila moliti tako lepo kot nihče drugi.

In zbirali so se stari in mladi ljudje okolo Jere. Jera Vrtoglavčeva je bila res vrtoglava, vsaj ljudje so pravili tako. Ljudje so pravili, da se je Jeri potrla eno kolesce v glavi — ti grdi ljudje! No, po obleki in obrazu so utegnili soditi prav.

Šolskega drobiža se je nabiralo okolo Jere več in več. Še Belčeva Tilka, ki je sicer hodila samodruga v šolo, se jim je pridružila.

Vaški fantje so pred gostilnico sredi ceste napravili preprego. Iz daljave so že čuli harmoniko in vriskanje. Ondi izza ovinka se je prikazala cela vrsta lepo okičenih voz. Zastave na smrečicah so vihrale, konji so hrskali, klarineti in harmonika so cvilili. Prav kakor je obetala Vrtoglavčeva Jera . . .

V farnem zvoniku je bilo deveto uro. Prostor pred gostilnico se je izpraznil nenavadno hitro. Otrok ni bilo več videti. Pač! Belčeva Tilka je še

stala ondí ter gledala zamaknjena v to življenje na cesti. Preslišala je bila uro. Po součenkah se ni ozirala, zato tudi ni opazila, da so že vse davno odšle. Bala, vaški Janez, ki je hodil ves preprežen s trakovi iz ličkanja, rdečimi, modrimi, belimi, pred vozovi kakor bi jim kazal pot, in Vrtoglavčeva Jera — vse to je Tilko silno zanimalo in zmotilo.

„Janez, kajne, danes si pa po dolgem času zopet vesel,“ je kričala Jera, „vesel kakor medved na pomladnem solncu.“

In Janez se je ustavil. Ustavili so se vozovi pred gostilnico. In stopil

je Janez na eno nogo in zavriskal je kakor vlak, ki pelje dol od Kranja. Kozarec vina v roki držeč, je jel peti:

„Le hitro na kvišku! . . .“

Z nogo in glavo si je dajal takt.

Belčeva Tilka je še vedno stala in zrla Jero in Janeza, Janeza in balo, pa zopet Jero — vsa zamišljena. In konje je gledala, ki so hrskali, in poslušala je razglašeno godbo klarineta in harmonike.

„V šolo pojdi!“ se oglasi Jera. „Devet je že davno, in v šoli se že uče, ti pa stojiš tu in prodajaš zijala! V šolo pojdi, ti pravim, da ne bo kazni.“ In Jera se je odurno zagrohotala.

Tilka se je zdramila. V srcu jo je nekaj zbolelo, in ta bolest ji je zaplula notri dol do prstov na nogah. Vzdihnila je prav globoko kakor bi hotela s tem vzdihom bolest, čudno bolest, ki se je s tisočeri rokami oprijemala njene notranjosti, vreči iz srca.

Tilka je stekla, kar so jo nesle noge. Harmonika in klarinet sta dajala takt.

Bom, bom . . . V stolpu je bila ura pol desetih. Zdelo se je Tilki, da so ti udarci razgrnili samo grenkobo povsod okolo nje. Ta grenkoba ji je zablodila tudi v srčece.

Ptiči, posedajoči na obpotnem drevju, so stresali sneg na tla, kakor perje suh sneg. In padal je sneg tako tiho, tako tajno na tla, da se ni čulo ničesar, le pod drevjem so se napravljale iglaste kopice. Tilki se je zdelo, kakor bi jo zbadale v glavo in prav v dno srca. Pred šolo je bila. Čula je glasne odgovore otrok, ki so v šoli odgovarjali v zboru.

„Ah, zakaj sem gledala balo?“ ji je nekaj reklo in šepetalo po ušesih. „Pa ravno včeraj je kaznoval gospod učitelj Slaparjevega in Kocjanovega zato, ker sta zamudila. Obljubil je enako kazen vsakemu zakasnelcu . . . Zaprta sta bila . . .“

Postala je pred šolskimi vrati. In v duhu je zrla tako čudno prazno veliko šolsko sobo. V nji pa sedi ona sama — zaprta.

Odprla je vrata . . . Otroci so se ozrli, in učitelj je začudeno in obenem strogo pogledal na Tilko, zakaj deklica po navadi ni zamujala šole. Zasmilila se mu je, ko jo je videl vstopiti s povešeno glavo pred klopi in moliti. Smilila se mu je, ko je potrta stopala v klop. Ali rekel ni ničesar . . .

* * *

Silno počasi so lezle ure. Naposled se je oglasil zvon. Molili in odmolili so. V parih so šli otroci iz šole. Tilka je sama obsedela v klopi.

Naslonila se je na klop. Jokala je. Naposled je jela pisati šolski red: „Hodi redno in o pravem času v šolo“ — kakor bi hotela s tem izbrisati svojo nerednost.

Skozi okno s hodnika je videl učitelj njeno sklonjeno glavo. Začul je globok vzdih, ki ga je povzročila huda bolest.

Pisoča deklica se je obrnila in zazrla učitelja, ki jo je rezno gledal skozi okno.

Vstopil je. Povprašal jo je po vzroku zakasnelosti. In povedala je vse, vse je povedala natančno, kako se je bila zagledala v Vrtoglavčevo Jero, vaškega Janeza, balo i. t. d. ter kako je preslišala uro.

„Kaj pa si tu napisala?“ je vprašal učitelj.

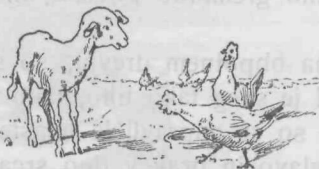
In pokazala mu je.

„Prav tako,“ je izpregovoril, prečitavši napisano. „Veseli me, da se sama zavedaš, da nisi ravnala prav in se tega kesaš.“

„Oh, nikoli več ne bom gledala bale, nikoli več Vrtoglavčeve Jere in vaškega Janeza!“ je hitela zatrjevati Tilka.

„Pridna si bila doslej in marljiva. Upam, da boš poslej še pridnejša in glej, da ostane današnja kazen prva in zadnja.“

In Tilka je hitela domov. Součenke je še došla in celo pustila zadaj. Spominja pa se še danes kot vrla gospodinja besed učiteljevih in ne more prehvaliti koristi šole ter rada pripoveduje, da je bila dne 16. prosinca 18 . . . prvič in zadnjič v šoli zaradi bale — zaprta.

Po delu plačilo.

Spisal Ivo Trošt.

ovro Travnarjev je gledal pozimi skozi okno, kako obirajo škorci v sosedovem kozelcu prazno, a nemlačeno ajdovico. Sosed je bil pa zanikarn gospodar, ki se je bavil z vsem drugim, samo ne s posestvom; zato so mu škorci do pozne jeseni docela obrali v kozelcu spravljeno ajdo, namesto da bi jo omlatil sam. O Božiču so prišli lačni poiskat še zadnjih zrn tja, kjer so jeseni veselo godovali.

Lovro vpraša očeta: „Česa iščejo sedaj škorci v sosedovi ajdovici, oče? Saj ste rekli, da so jo jeseni omlatili popolnoma?“

„Česa iščejo, vprašaš? Sedaj so došli po plačilo, ki jim ga je sosed dolžan za mlatev!“

Kako sem potoval v Rusijo.

Napisal *Ferd. L. Tuma.*

I.

Čital sem veliko povest enega največjih poljskih pisateljev, Henrika Sienkiewicza: „Z ognjem in mečem.“ Reči moram, da je napravila ta knjiga name prav čudovit vtisk.

Navduševal sem se ob slavi kozaških vojsk in hrepenel videti tiste dolge in široke planjave, ki jih imenujejo steppe.

Sanjal sem časih v svetlih poletnih nočeh o tisti deželi, ki je tam daleč, odkoder — tako se nam zdi — prihaja slehrno jutro naše solnce. Zdelo se mi je, kakor da slišim pljuskanje južnoruskih rek, in v ušesih mi je šumela žalostna pesem kozaška, spremljana na balalajki, ki je našim tamburicam podobno glasbilo.

In moje hrepenenje se je uresničevalo pred poldrugim letom, ki mineva zdaj, ko pišem te vrstice na ljubo vam, malčiki moji, kakor imenujejo Rusi deco, ki je v vaših letih, in ko jih pišem — sebi v spomin. —

Več mesecev sem se pripravljaj na pot. Vsak dan sem se učil ruskega jezika in premišljal sem o stvareh, ki jih naj vzamem na tako dolgo pot. Svoj sklep sem razodel v začetku le svojemu prijatelju Josipu. In komaj je minilo nekaj dni, že pride ta k meni in mi pravi kratko in odločno: „Pojdiva oba!“

In česar morda niti sama prav verjela nisva, se je v resnici zgodilo: v pričetku julija 1903 sva bila že oba preskrbljena z vsem potrebnim za potovanje.

Na praznik slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda sem se ločil od svojih staršev in svoje sestre.

Moja mati in sestra nista mogli nehati plakati ob slovesu. Objemali sta me, poljubovali, in zdelo se mi je, kakor da grem na vojsko ali pa v gotovo smrt... Stiskali sta me k sebi, in med ihtenjem sem čul časih pretrgano vprašanje: „Zakaj greš? . . . Nande . . . ostani doma! . . . Ubili te bodo!“

Mati me je prijala za roko in me odvedla v sosedno sobo, kjer sva bila sama. Tam je vzela iz svoje omare steklenico, kjer je hranila blagoslovljeno vodo. Moral sem poklekniti pred njo, in pokropila me je v svoj zadnji

blagoslov. Zgrudila se je potem name in oprta na moje prsi me prosila, naj ostanem doma.

Da nisem imel takoj od prvega trenutka tako trdnega sklepa, bi morda omahoval v teh hipih. Ali začul sem zopet skrivnostno odmevanje kozaške pesmi, želja po velikih stepah je bila v teh trenutkih močnejša kakor celo neutajna ljubezen do rodne matere. S silo sem se odtrgal od domačih. Črez rame vržem nahrbtnik, kjer sem imel vse svoje stvari, in hajdi na kolodvor!

Tiho sem sedel v vlaku, ki me je peljal v Opatijo, kamor se je imel pripeljati tudi moj prijatelj, in nehote sem se spomnil Jenkove pesmi: „Z Bogom, mati — mati mi je očetnjava . . .“ Bilo mi je tesno okrog srca, in zazdelo se mi je, kakor da je umrlo vse življenje okrog mene. — Hlepel sem le po ruskih planjavah . . .

V takih in podobnih sanjah pridem v Matulje že ponoči. Iz kolodvora, odkoder je krasen razgled po Jadranskem morju, kjer je mrgolelo polno ribiških ladjic, ki so zasledovale celo ob tem času ribe na morju, jo krenem po nizkem gričevju v Opatijo. Spotoma sem videl žareti tam daleč, morda v razdalji dobrih dveh ur, nebroy luči ob reški luki, in zdajpazdaj je zagnal tudi velik svetilnik na Reki za nekaj hipov svojo svetlo luč po pljuskajočem morju. V tem močnem svitu sem razločil ladje, ki so bile usidrane tam ob velikih ključih, m o l o imenovanih, ki so sezidani iz mogočnih skal in štrle daleč v morje in merijo časih v dolžino po en kilometer in tudi več.

Opatija je letovišče, t. j. kraj, kjer se zbira le bogata gospoda iz vseh delov sveta, da preživi tam nekaj tednov ali pa le nekaj dni. Vila stoji pri vili, druga krasnejša od druge. Vsaka je obdana z bogatimi nasadi. V tej mesečini je bilo videti letovišče kakor raj, ki se razprostira ob morskem obrežju.

Bilo je okrog enajstih ponoči in vse še živo, kakor je v Ljubljani le podnevi. Kmalu sem si poiskal prenočišča v hotelu in legel k počitku. Ko se prebudim drugo jutro, je stalo solnce že visoko na nebu. Hitro se napravim z namenom, da se še malo razgledam po Opatiji.

Na izprehajališčih sem srečal nebroy ljudi. Po govorici sem jih spoznal, da so nekateri Ogrji, drugi zopet Srbi, Francozi, Angleži, Nemci, Rusi itd.

Godba je svirala na velikem vrtu — parku — skladbo, ki jo je uglasbil slavni češki glasbenik Antonin Dvořák, ki je umrl šele v majniku 1904. Ali ljudje se niso dosti menili za godbo, saj jim igra vsak dan najmanj dvakrat. Glasno so se smejali, brezskrbno se šetali in se umikali otrokom, ki so se igrali po belem pesku. Mogoče vas bo zanimalo, če vam povem, da so ti otroci, četudi je bilo nekaterim šele po tri leta, govorili skoro vsi le v francoskem jeziku! Videl sem tudi vladarja lihtenšteinske kneževine. Star mož je to, ves sključen in najbrže tudi hrom. Prepeljavala sta ga dva moža v nalašč zato napravljenem vozu, ki je pol stol in pol postelja. Noge je imel odete z bogatimi preprogami, in videl sem, kako so mu celo najvišji vojaški dostojanstveniki spoštljivo salutirali v pozdrav.

Vselej se je rahlo nasmehnil in pozdravljajočemu zadovoljno pomignil z glavo.

Potem sem se namenil v morsko kopališče.

Tu je bilo že vse živo. Voda je imela 22° C topline, torej je bila gorkejša kakor je pri nas časih v poletju. Lahko si mislite, kako prijetno je bilo med tem vrvenjem veselih ljudi, in kako smo se smejali fotografu, ki se je pripeljal v čolnu med nas, da nas fotografuje.

Ko sem že zapuščal kopališče, sem še videl, kako so nabodli ob obrežju na sulico mladega polipa, ki je imel morda velikost moške dlani. Polipi so morske živali, ki imajo po osem nog. Te so obdane s sesalnimi pripravami, ki se more z njimi žival vsesati na skale, čolne in podobne stvari. Če je tak polip primerno velik, je nevaren celo človeškemu življenju. V hipu se vsesa človeku na njegovo telo, ga potegne s seboj pod vodo in mu izsrkava kri. Čital sem v časopisih, da se je oprijela taka žival celo nekega potapljača, ki je polagal po morskem dnu brzojavne žice, ki jih, po več skupaj zvite, imenujemo kabel. Da ni imel mož potapljavske obleke na sebi in ko bi ne dal v tem hipu, ko je zagledal žival, ki je grabila po njem in se ga že oklenila okrog ene noge, znamenja, da ga naj potegnejo hitro na površje, bi bil brezdvomno izgubljen. Žival, ki ga je imela že popolnoma v svoji oblasti in ga izmučila malodane do smrti, so pobili šele mornarji s sekirami in bati. —

Ves dan sem hodil po Opatiji. Komaj sem čakal večera, ko se pripelje moj prijatelj. Takoj ob mraku sem šel na kolodvor, in ko je bila ura deset, je pridrdral brzovlak. Močneje mi je bilo srce; postal sem že nestrpen. Neznani čuti me je prešinjal. V hipu sem se spomnil matere, očeta in sestre, ki sem jih ostavil doma, in ti čuti so se pomešavali z mislimi o svetu, ki ga bom kmalu videl. Tu se odpro vrata v vlaku. V belih hlačah, pod kolonom usnjate gamaše, do vratu črna turistovska srajca, zelen klobuk z dolgimi peresi divjega petelina, čez rame poln nahrbtnik in preko širokih prsi dvoje slovenskih trobojnic s srebrnimi napisi — tak je stal moj prijatelj pred menoj. Krepko sva si stisnila desnici. Vedela sva, da sva navezana od zdaj naprej le drug na drugega, da bo imelo najino življenje na potovanju nekaj skupnega in da bova drug drugemu ne le v veselje, ampak tudi v — varnost...

Zopet je sijal mesec. Njegova luč se je svetlikala kakor v tisočerihih zlatih luskah na mirnem vodovju. Moj prijatelj je obstal sredi pota. Pokazal je z desnico tja k morju in dejal: „Poglej — a še stokrat lepši bo večer v stepi ob bregovih Dnjestra, Dnjepra, Dona in drugega južnoruskega vodovja.“

II.

Prihodnjega dne sva šla v gozd, ki se razprostira nad opatijskim letoviščem. Prvič sva poizkušala samokrese. Iz vseh treh sva izprožila nekaj strelav v veliko smreko, tako da se je zapičila krogla globoko v sveži les. Potem sva očistila najino orožje v želji, da bi ga nama ne bilo treba

nikdar rabiti v svojo obrambo proti zlobnim ljudem, kar se je nama tudi v resnici izpolnilo. —

Zadnjikrat sva obedovala na avstrijskih tleh in s slastjo obirala okusnega piščanca. Oba sva bila istih misli: Kako bo v prihodnje?

Tekom popoldneva sva pregledala še enkrat vso popotno pripravo. V nahrbtnikih sva imela poleg raznovrstnega perila, zemljevidov, različnih besednjakov, cele pisalne priprave, poleg velike spalne mreže, poleg kompasov in daljnogledov še celo kuhinjsko pripravo in najrazličnejših juh in prikuh, ki so bile vdelane v kovinskih škatlah, kar je vobče znano pod imenom: konzerva.

Ob polosmih zvečer pa sedeva v opatijski luki na ladjo „Ogrsko-hrvaške parobrodne družbe.“ Začudeno so naju motrili potniki na ladji in ugibali, v kakšnem jeziku govoriva. Zaradi belo-modro-rdečih barv najinih trobojnic so nekateri mislili, da sva Rusa.

Ko izstopiva črez uro na Reki, hitiva na glavno pošto, kjer brzojaviva prijatelju na Ogrsko, da naj pride prihodnjega dne v Budimpešto k vlaku, kakor smo se domenili že prej pismeno.

Reka z 39.000 prebivalci ima izvrstno sezidano, veliko in prostorno pristanišče in je poleg Trsta najvažnejše pomorsko mesto v Avstriji. Zaliv, ki se razprostira ob njem, se zariva globokō v suho zemljo, tako da ima vse pogoje za razvoj velikega prometa in trgovine. Źal, da je danes mesto z okolico v madjarskih rokah. Le po ozki reki, Rečici zvani, se loči od drugega mesta, Sušaka, kjer slišiš zopet samo hrvaško govorico. Nekako čudno se ti zdi: na Reki slišiš samo ogrski — toda pet, šest korakov črez most pa zopet vse hrvaško.

Sušak je takisto ob morju, ob drugi strani zopet se naslanja na gričevje hrvaškega Primorja. Nad mestom se dviga na precej visokem hribu samostan Trsat z znano romarsko cerkvijo Matere božje, kamor potuje vsako leto tudi mnogo Slovencev. Do cerkve drži iz mesta več sto stopnic, na katerih je navadno vse polno siromakov, ki te prosijo vbogaimē. Spominjam se, da sem videl tam nekoč slepega starca, ki je pel dolgo pesem o begu Jezusa, Jožefa in Marije v Egipet. Svoje petje je spremljal na gosli, ki so imele v vsem le eno struno, pa še ta je bila zvita iz — žime.

Poleg samostana, komaj streljaj proti severo-zapadu, pa te spominjajo razvaline velikega gradu nekdanje slavne rodovine grofov Frankopanov, ki je posegla večkrat tudi v zgodovino Slovencev. Zadnjega izmed njih so zvalili nekdanj Benečani na zvit način na svoje ladje in ga tam obglavili. Na tako žalosten način je končala ta rodovina. In zaman izprašuje danes rodoljubna hrvaška pesem: „Kje sta Zrinjski, Frankopane, kje sta naša leva dva?“

Hitela sva potem po živahnih ulicah na reški kolodvor in stopila v vlak.

Železnica, ki vozi po kamenitem hrvaškem Primorju, mora skozi nebroj ovinkov, preden pride do Zagreba. Prekopati je bilo treba mnogo gričev in drugje je bilo treba zopet zvezati dva hriba z dolgim mostom.

Mesec se je skrila za oblake, in zato je bil nama zaprt ves razgled. Videla nisva niti nekdanje slovite trdnjave Karlovac, ki je bila več stoletij Turkom trn v peti. Vedela sva, da šumi tod mimo Kolpa in da stoje tam veliki hrvaški mlinci za moko — ali videla jih nisva.

Šele ob jutru, ko se je danilo, sva imela zopet zanimiv razgled po Hrvaški. Ob železniški progi so pasli pastirji krave, prašiče, ovce in gosi. V dolge kožuhe so bili ogrnjeni ti seljaki in odkrivali so se nam, ki smo gledali skozi okno. Nekje, kjer je stala cela kopa otrok, sem jim zagnal debelo hruško iz voza. Planili so po nji, nekateri pa so zaman poizkušali dohiteti vlak . . .

V Zagrebu, kjer je stal vlak eno uro, sva porabila ta čas, da greva v mesto.

Zagreb je glavno mesto Hrvaške in šteje nekaj nad 60.000 prebivalcev. Vse polno ima novih stavb, ki so sezidane večinoma po potresu, ki je razsajal tudi po tem mestu in razrušil mnogo hiš, da jih je bilo treba podreti in nadomestiti z novimi. Hitro sva hodila in se ustavila šele na Jelačićevem trgu, kjer stoji ogromen spomenik na čast junaku Jelačiću, ki mu je prednik našega vladarja, cesar Ferdinand, obljubil za njegovo hrabrost in vdanost celo čast in naslov podkralja. Ko je bila leta 1848. na Ogrskem splošna vstaja, in so se uprla habsburški hiši celo mesta kakor so Dunaj in Praga, je hitel Jelačić, ki je bil tedaj ban (t. j. toliko kakor vladarjev namestnik), stiskanemu vladarju na pomoč. In v resnici se mu je posrečilo, rešiti tedaj Avstrijo pogina, ki ji je pretil.

Na visokem podnožju iz kamena stoji ponosno iz bronast vlit konj, in na njem sedi ban v svoji veličastni opravi. V desnici pa drži golo sabljo, iztegnjeno proti Ogrski . . .

Na tem trgu prodajajo kmetje iz okolice, seljaki, kakor jim pravijo Hrvati, Zagrebčanom poljske pridelke in pa kuretnino. Ti seljaki nosijo široke bele hlače, čez katere visi dolga bela srajca, ki je zapasana z jermenom. In ker nimajo nobenega žepa, zato nosijo čez rame usnjate torbe, kjer imajo tobak, kruh, denar in druge potrebne stvari. Tudi pokrivalo ni širokokrajn klobuk, kakor ga ljubi naš slovenski kmetič, ampak je nasprotno jako ozkokrajn klobuček. Vse povsod sva slišala, kako so ponujali svoje blago.

Zavila sva še v najživahnejšo in največjo ulico, ki jo zovejo Ilica. Ob obeh straneh sva videla velike trgovine, urejene na najnovejši način. Slovenci imamo le prav malo takih. Največji trgovci pa niso rodni Hrvati, ampak Srbi, ki govore sicer popolnoma isti jezik kakor je hrvaški, le pisava njihova ni latinica, kakor jo imamo mi ali pa Hrvati, ampak pišejo s cirilico. Zadnje imenujemo tako po sv. Cirilu, ker jo je on sestavil, ko je prevajal sv. pismo iz hebrejskega jezika na slovanski; latinico pa imenujemo po onih prebivalcih Italije, ki so ustanovili Rim in govorili latinski jezik.

Proti koncu dolge Ilice sva sedla na tramvaj, ki ga vlečejo tu konji, in peljala sva se hitro nazaj k vlakom, ki naju je peljal že nekaj minut

potem proti glavnemu mestu ogrske državne polovice — v Budimpešto.

Ob cesti, ki drži mimo železnice, smo dohitevali vse polno voz, ki so že odhajali iz mešta. Seljaki iz zagrebške okolice, iz kraja, ki ga namaka naša Sava — zato imenujejo ta kraj tudi Posavje — imajo namreč to posebnost, da ne hodijo radi peš. Kamor jim je le iti, že naprežejo v voz, ki stoji na nizkih kolesih, dvoje konj, in hajdi po razdrapani cesti!

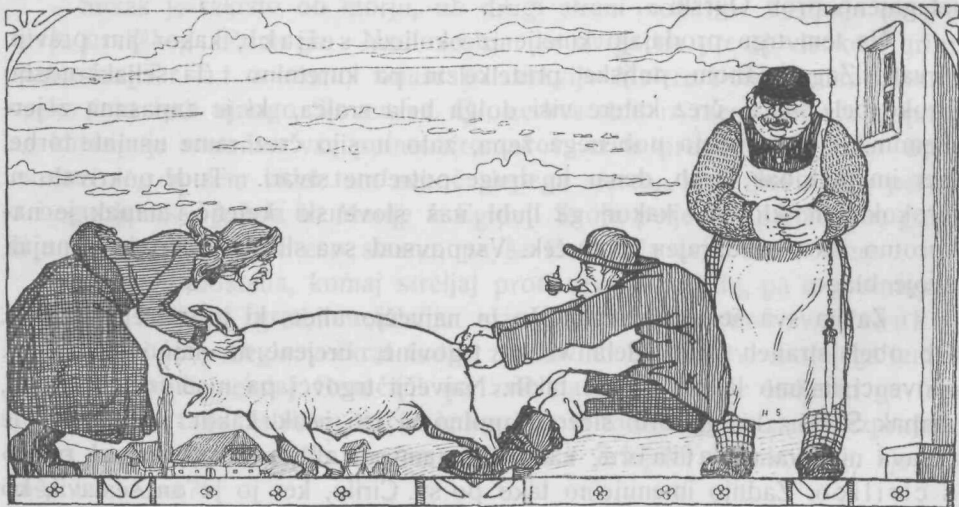
Izpraševal sem kmetiče, ki so se vozili z mano, kako jim gre in kaka bo letina. „E, slabo, gospodine, slabo!“ so mi odgovarjali in vseprek tožili, kako jih zatira ogrska vlada, kako jih zapira po nedolžnem in jim jemlje vso svobodo.

Tako je minevala ura za uro. Prevozila sva že vso hrvaško ravnino, in okrog naju se je razprostirala ogromna ogrska planjava. Pusto imenujejo to neizmerno polje, ki je pokrito vsepočrez z žitom. „Bog ve, koliko te moke in kaše bodo še snedli to leto naši Slovenci!“ sem pripomnil svojemu prijatelju.

Govorice ljudi, ki so vstopali in izstopali, nisva več razumela. Bili so sami Ogrji, in njihov jezik nima nobene sorodnosti s kakim drugim evropskim jezikom. Ker je bila poleg tega še vsa okolica jako enolična, je bila vožnja v resnici dolgočasna, in komaj sva čakala, da prideva v Budimpešto, kamor se nama pripelje naproti najin prijatelj.

Ko se je nama uresničila želja, je bilo že okrog devetih zvečer.

(Dalje)

Strah pred smrtjo.

Kako smo pokopavali pusta.

Spisal F. G. Hrastničan.

To smo vam bili navihanci! Če smo le mogli, smo napravili kaj takega, kar marsikomu, posebno pa našim staršem, ni bilo ravno prijetno! A kaj smo se menili mi, razposajeni otročaji za to; da je ugajalo le nam, pa je bilo dobro. Drugi — ha! — kaj smo se menili za druge! Pri nobenem početju nismo pomislili, bo li to tudi drugim všeč, kaj še, prav po svojih lahkomišelnih glavicah smo ravnali . . . Da se je tako početje mnogokrat slabo končalo, je pač umevno. Najnavadnejši konec je bilo — no, kaj bi se sramoval, saj vem, da se je to že pač vsakemu pripetilo — brezovo olje . . . Ha, to smo se zvijali pod neusmiljenimi udarci in kričali, da je bilo groza . . . Pa mislite, da je trajala dolgo ta žalost? Kaj še! Tako dolgo, da smo čutili še pekočine, ki jih provzročča ono preklicano zdravilo neslušnosti in lahkomišelnosti — a nas vkljub temu ni ozdravilo, pa smo bili zopet tisti kot poprej . . .

Nekoč nas je pa vendar izplačalo! Naj vam torej povem, kako je to bilo!

Božič je minil. Še nekaj tednov — in dospel je čas vseh šem in norcev. Razume se, da smo bili tudi mi med njimi.

Tisto jutro smo šli na podstrešje ter premetali vse zaboje in skrinje, iskali in brskali po njih tako dolgo, da smo našli nekaj pisanih cunj in raztrganih oblačil, ki smo jih potem porazdelili med seboj. No, in potem smo se pritihotapili v podstrešno sobo ter se jeli oblačiti vsak v svoje oblačilo. Haha, da ste nas videli! Bili smo res prave pravcate šeme, prave pravcate maškare!

Sorčanov Edvin je imel moje mame krilo, ki se je vleklo za njim. Njegov bratec Erno, ki je bil v svoji čudni obleki najbolj podoben gorskemu škratu, mu je nosil to dolgo krilo. — Jaz sem si oblekel očetovo črno zimsko suknjo in pokrnil glavo s prašnim širokokrajnim klobukom. — Moj brat Stanko je bil vojak, kar je po njegovem mnenju najčastnejši stan.

Še dva tovariša vam moram predstaviti: to sta učiteljev Vilko in moj najmlajši brat Kamilo. Vilko je bil v moji starosti, samo nekoliko manjše in šibkeje rasti. Bil je takorekoč voditelj pri vseh nerodnostih, ki smo jih počenjali, pa se je znal vedno dobro izviti, kadar je prišla kazen. Tudi danes se je postavil vrsti našemljenih pustnih veseljakov na čelo ter jim ukazoval s krepkim svojim glasom . . . No, in bili smo mu pokorni vsi od najstarejšega pa do najmlajšega.

In ko smo bili vsi pripravljeni in oblečeni, je povzdignil Vilko svoj ukazujoči glas, in mi smo ga poslušali z napeto pozornostjo . . . Ukazal je, da moramo napraviti pusta, ki ga bomo potem pokopali, da bomo imeli vsaj eno leto pred njim mir.

Kmalu je bil gotov naš pust iz slame in cunj, oblečen v staro očetovo obleko. Položili smo ga na nosilnice, ga dvignili na rame ter korakali v

dolgi pogrebni vrsti dol s podstrešja na prostorno dvorišče . . . Tu se spomni Vilko, da še ni izkopana jama. In kakor bi trenil, zagradi v bližini ležečo motiko in koraka zopet naprej, noseč svoje „bridko orožje“.

Jaz sem pel žalostne pesmi z globokim, otožnim glasom, ki je ostale tako ganil, da so jeli na ves glas kričati in jokati . . . Na grozno vpitje so priletele naše matere in sestre iz hiše — hvala Bogu, da očetov ni bilo doma! — in lahko si mislite, kako so gledale ta nenavadni izprevod . . . A kmalu so se spomnile, kaj to pomeni, in smejale so se, da ni bilo smehu ne konca ne kraja . . .

Mi pa smo se medtem približali prostoru, kjer smo nameravali pokopati pusta. Položili smo ga na tla, in Vilko je izmeril s palico njegovo velikost ter jel kopati jamo, kjer naj bi počival ubogi pust . . . Zamahnil je z motiko in po neprevidnosti in nerodnosti zadel z ročajem tudi — Stankovo glavo, da se je pokazala kri. Ranjenec je kričal, kakor bi ga devali iz kože. Saj hudo mu ni bilo Bog ve koliko, a videl je kri, in to je bil ves njegov strah. Dasi je bil Stanko vojak, krvi vendar ni mogel videti . . .

Mama je jokajočemu junaku popolnoma ovila glavo, samo oči so mu žalostno gledale v svet.

Pust je ležal, kamor smo ga položili, dokler ga niso drugi dan sosedovi otroci z velikim krikom in vikom vrgli v vodo . . .

* * *

V poznejših letih pa smo se še mnogokrat spominjali na ta dogodek, in kadarkoli ga omenjam dobri svoji materi, me ta skoraj osorno zavrne, češ, dosti me je veljala ta neumnost!

Tudi Stanko ni nič kaj vesel, ko se domisli onega dneva in z jokajočim obrazom nam pokaže veliko brazgotino na glavi, ki je še današnji dan priča naše lahkomiselnosti.

Pogum.

*Pred nami so strmine, hrib,
pred nami temna noč,
a mi gremó naprej — naprej,
veselo vriskajoč.*

*Saj dobro vemo, da dehti
za hribi ravna plan,
da nam zasije za nočjo
vesel in jasen dan.*

Branko Brankovič.

Plemenit zgled.

Spisal *Mihael Levstik.*

Petnajstletna Marjetica je nekoliko dni služila v mestu. Za svojo gospodo je morala vsak opoldan prinašati obed iz krčme. Nekega poletnega dne opoldne hiti z jerbasom na glavi po ulici. Pred prodajalnicami so bile po ulicah zavoljo solnca razpete platnene strehe. Neizkušena deklica zadene z jerbasom ob drogovje take strehe. Jerbas ji pade na tla, draga posoda se razbije, in jedi se razlijejo po kamenitem tlaku. Marjetica od strahu obledi, potem pa jame jokati na ves glas.

Kar hitro se zbere okolo jokajoče deklice mnogo ljudi.

„Oj,“ tarna ubožica, „kaj mi je storiti! Gospa me spodi iz službe, a domov si ne upam, ker bi bila mamica silno žalostna. O, Bog, usmili se me!“

V svoji zmedenosti začne pobirati črepinje in ravsute jedi po tlaku ter spravljati v jerbas. To se je zdelo nekaterim gledalcem jako smešno in začeli so se posmehovati plakajoči deklici in njenemu početju.

Kar pristopi k Marjetici zala, lepo oblečena gospica in ji položi roko na ramo, rekoč: „Nikar ne jokaj, dekle, pojdem jaz s teboj. Kupili bova drugo, ravno takšno posodo in ravno takšna jedila.“

Hvaležno povzdigne Marjetica objokane oči k blagi rešiteljici. „Bog vam povrni, mila gospica! Hvaležna vam bom, dokler bom živela. Kako bi bila moja uboga in bolehnna mamica pač žalostna, če bi izgubila službo.“

In gospica, hči imenitnega in uglednega uradnika, prime služkinjo za roko, da jo odvede v prodajalnico za posodo. —

Ta plemeniti čin dobre gospice je jako ugajal okolo stoječim; sram jih je bilo, da so se posmehovali nesrečni deklici, namesto da bi ji pomagali, kakor je to storila ona blaga gospica.

„Oprostite gospica, smem li tudi jaz prispevati nekoliko?“ se oglasi eden okolo stoječih gospodov in ji pomoli dve kroni.

„Hvala, poravnava te škode je moja skrb. Toda, če pa dovolite, da obrnem vaš dar v podporo njeni materi, ga vzamem z veseljem!“

Zgled mladega gospoda je zdramil marsikoga iz množice. Kar po vrsti so segali v žep: „Prosim, izvolite, gospica, za njeno mater!“

Mnogoteri, ki se je prej škodoželjno posmehoval, je sedaj osramočen ponudil svoj prispevek, in ko je gospica — spoštljivo pozdravljena od narasle množice — odhajala, je imela v rokah za svojo varovanko nenavadno obilen dar.

Črez nekaj minut je bil jerbas zopet enako naložen kakor prej. Tedaj stisne plemenita gospica nabrane darove povsem iznenadeni Marjetici v roko, rekoč: „Bodi odslej previdnejša v svojih opravkih! Ta denar pa pošlji svoji materi, in skrb ti bodi v prihodnje, da je ne boš žalila. Vedi, da ni ljubezen do staršev všeč le Bogu, ampak tudi ljudem.“

Od tega dogodka je minilo pet let. Mislite, da je Marjetica pozabila svoje dobrotnice? Nikakor! Ona blaga gospica je sedaj soproga tistega gospoda, ki ji je takrat prvi ponudil dve kroni in ki je sedaj ugleden zdravnik. Marjetica pa služi pri nji za kuharico in je svoji dobri gospé vdana z vso ljubeznijo in zvestobo. Vsak mesec pošilja skoraj ves svoj zaslužek materi. Njena gospa pa pravi pogosto svojim znankam, da bi boljšega posla kot je njena Marjetica ne mogla najti nikjer na svetu.

Osel-kralj.

Spisal Ivo Trošt.

sel zve, da je poginil lev, kralj živali, in pravi: „Poslej bom jaz kralj.“

Konj ugovarja za vse zbrane živali:

„Nimaš kraljeve postave, in treba ti zato tudi potrebne modrosti.“

„Postava je postranska stvar — obleka ne naredi človeka,“ dé modro sivec, „a v modrosti nadkriljujem vas vse.“

„Tvoje sedanje besede pričajo, da v modrosti ostaneš osel za vselej, pa brez zamere, prijatelj.“

In konj in vse živali se obrnejo zaničljivo od osla-bahača.

Pomladni dih.

Gozdič, gozdič moj zeleni,
zopet zdiš se mi vesel;
nova sreča ti je vzknila,
novo pesem jaz bom pel.

Žalostna dozdam je bila
pesem mojega srcá,
a poslej pa bo vesela
kot nikdar prej ni bila.

In z radosti polnim srcem
v gozd zeleni pohitim,
o pomladi tam zeleni
s ptički naj zagostolim!

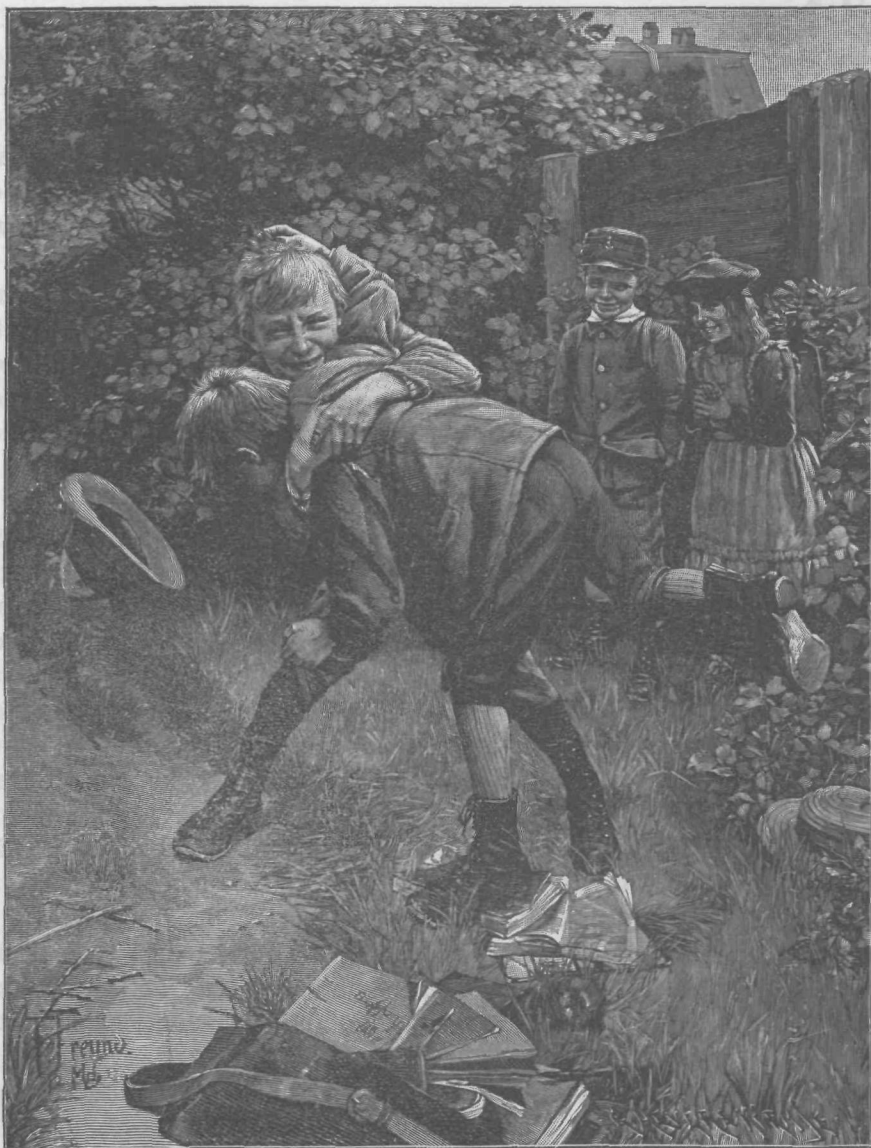
Sokolov

Prijatelja.

Prijatelja bila sta Peter in Blaž,
kot psiček in muc nevtolažna.
»Za sladke te primem, če ti me zlasaš,«
sta v jezi grozila sovražna.

Če srečala kje sta na samem se kdaj,
v lasé sta si hitro skočila,
poguma junaškega brž nasmehljaj
obema bolest je skalila.

V ušesih ščemelo je od bolečin,
lasje so zlasano štrleli,
in takim objemom še dolgo v spomin
oba so vsi udje boleli.

Vrstnikov je dražil ju grenki posmeh,
ko v lica sta solzna rđeta
in jese škripaje iskala po lleh,
kar sta pođ petámi imela.

Vse lepše pa bilo je šele doma,
ko mati je merila hlače:
Ni Peter ni Blaž — to vsakdo pač zna —
vesel ni bil take igráče!

E. Gangl.

Kurenti.*)

Spisal F. Palnak.

Martinkova mati se je hudovala: „Oj, ti presneti pust!“ Pa mislite, da se je jezila zaman? Ravno je pripravila testo za krape, kar se pripodi cela procesija kurentov, ki puste vrata odprta.

Zdaj pa pomislite: testo za krape, pa odprta vrata — saj ne more vzhajati testo. Posebno pa še tako testo, ki je tako natančno. Najmanjša sapica, pa se testo prehladi — in namesto slastnih pustnih krapov imate pražene cmoke. Tako natančno je to testo, le povprašajte doma o tem svoje mamice!

Zato se je tudi Martinkova mamica tako jezika: „Oj, ti presneti pust, ti!“

Pa to še ni bilo vse. Okolo matere se je sukal samosrajčnik Hanzek. Samosrajčnik je bil navadno. Danes pa mu je mati oblekla lepo obleko, ker je bil tak praznik, da je delala celo krape. Če je praznično nekaj, mora biti vse, če ne, je vse preveč polovičarsko. In Hanzek je bil v svoji lepi obleki okolo matere, ji pomagal, nagajal in ji bil na poti. Ko pa pridejo kurenti . . .

Aha! Tako! Debelo me gledate in ne veste, kaj so kurenti!

Kurenti, kurenti — hm, kako bi povedal? Če bi vprašali Martinkovo mater, bi vam rekla, da so kurenti — nebodigatreba. Če bi vprašali Hanzka, bi rekel, da so kurenti — kurenti; če bi kaj več zvedeli od njega, bi bilo to, da bi jih imenoval pošasti . . . Nekoč sem celo slišal, ko je nekdo rekel, da so to — bognasvaruj! — pravi pravcati peklenščaki.

No, pa vse to ni res!

Kurenti so kurenti, ali da vam bolje povem, to so ljudje, ki so se napravili za kurente. — Zdaj torej veste, kdo in kaj so kurenti? Še ne? — Bog vas je dal, torej še ne?

A tako! Pozabil sem povedati, kakšni so kurenti! Tudi to je težko povedati. Mati Martinkova bi vam rekla, da so taki, da nikdar tega; Hanzek bi celo trdil, da so grdi; kdo drugi bi zopet pravil, da to vse ni res, da niso tako grdi, da niso taki, ampak taki, mi pa bi nazadnje le ne vedeli, pri čem smo. To je težko povedati, res. Najbolje bi bilo, če bi vam poslal kar njihovo fotografijo — pa šmenta, mislite, da sem mogel katerega dobiti, da bi ga fotografiral!? Ne, pa ne, za nič.

Kakšni so torej kurenti?

Narobe obrnjen kožuh, visoki črevlji, okrog pasu veriga in na nji kravji zvonci — to je kurent.

Kaj ne, nič posebnega? Narobe obrnjene kožuhe imajo nekateri narodi poleti, da kožuha ni treba spravlјati ali pa tudi, ker nimajo drugih

*) Na Štajerskem na Dravskem polju, zlasti v Ptujski okolici, je navada, da se opravljajo na pustni dan v kurente. Ta običaj je še ostanek starega slovanskega bogočastja na čast bogu Kurentu, seveda v drugih oblikah.

sukenj za leto. Visoke črevlje nosijo kmetiški ljudje navadno. Tudi veriga okolo života ni nič novega; to si napravi vsak kmet, ki je prodal vole ali kravo na semnju. Kravji zvonec pa si priveže časih kakšen burkež, da leta vaška deca za njim. — Pa zaradi vsega tega še nobeden ni kurent.

Kaj pa je torej kurent? Nobeden ne ve povedati. Jaz pa sem dobil na srečo starega deda, ki je bil sam dostikrat kurent, pa mi je vse po malem razložil, v čem tiči ta kurentova posebnost, tudi pokazal mi jo je. Bognasvaruj, kaj si devljejo kurenti na glavo! Saj sem tudi že videl kakšno maškaro, lepo in grdo, ampak tega še nikdar! Kar ima kurent na glavi, je najbolj podobno visoki kapi, ki ima na vrhu — roge, ali pa si vržejo tudi kar cel govedji oglavek z rogmi na glavo. Obraza jim ne vidite, pač pa pod rogmi grd, spačen obraz — naslikan seveda — da je res videti strašen.

Zdaj torej veste, kakšen je kurent. Pa poglejmo zopet k Martinkovi materi in k Hanzku.

Da, res, k Hanzku.

Ko pridejo kurenti, se Hanzek ustraši in zleti kar po rakovo nazaj tako, da siromak ni gledal, kam leti . . . Čof! — že je ležal v škafu, kjer se je ravno hladila jed za pujske . . .

Oj, Hanzek, Hanzek, kaj bo iz tebe in iz tvoje lepe obleke? Kaj si se tako ustrašil teh kurentov? Saj vendar veš, da so to le preoblečeni ljudje . . .

No, pa sem zopet pozabil povedati, da so kurenti res strašni. Vsak kurent ima namreč s seboj palico. Sicer tudi to ne bi bilo nič posebnega, ker ima še marsikdo drugi palico, pa vendar zato ni prav nič strašen. Toda, prosim — kurenti imajo na koncu palice — ježevo kožo . . . Aha, mladi prijatelj! Ali se vam že tresejo hlačice? Sedaj pač vidite, kako opravičen je bil Hanzkov strah — palica z ježevo kožo na koncu, to ni karsibodi. Če te kurent s to palico poboža samo na rahlo, pa si že tak, kakor če bi te mucika pobožala s svojimi krempljčki . . .

Oj, kurenti, kurenti, koliko ste učinili zla . . .

Hanzek je sedel v škafu in namakal svojo obleko, testo še ni pripravljeno, da bi ga bilo moči že pokriti in dati vzhajati — in Martinkova mati ni v resnici vedela, kaj bi počela. Ali naj pobira Hanzka iz svinjskega škafa ali naj mu oznaži obleko, ga takoj preobleče in da to obleko sušit, da se Hanzek ne prehladi? . . . Ali naj gre zapirat vrata ali prej pogrne testo, da se še bolj ne prehladi in da dá vsaj nekaj krapov? . . . Oj, pustni krap! — praženi cmoki ste! — Ali naj se jezi nad temi kurenti, ki so krivi vseh teh nezgod? . . .

Ej, kurenti bi tudi dosti marali za to jezo — neusmiljenci! Mati jih ne more ošteti, ker bi se ji kurenti smejali; še celo rešiti se jih mora. Dati jim mora jajec ali kaj drugega — tudi denarja se ne branijo . . . Mati, dajte, dajte, da se jih prej rešite!

Oj, kurenti, kurenti! Oj, ti presneti pust, ti!

Koš jabolk.

Spisal E. Gangl.

Andrejec Sirek je imel svoje ubožno domovanje visoko v gorah. Trpel je in se mučil iz zore v mrak, da je časih stisnil v oguljeni mošnjiček kak svetel denar, ki ga je bilo treba za sol in davek. V dolini je že odcvetela pomlad, ko se je šele oglašala pri njem. Vrgla je nekoliko svojega krasu ob ponižni Andrejčevi bajti, da je bilo tudi ubogemu možu zdaj malo ugodnejše. Tako je jablana pred njegovim pragom pozno zavonjala v lepem, sladkem cvetju. Zacvetela je pozno in tudi obrodila pozno. Bila so majhna, drobna jabolka, velika kot otročičeva peščica. A Sirek jih je bil vesel. V dolini so že izvečine pojedli svoja jabolka, Andrejec jih je šele obiral. A pojedel jih ni. Spravil jih je, da jih proda v dolini, ko pritisne zima. Malo pomni Andrejec jeseni, ki bi ga bile obdarile tako bogato, kakor ga je obdarila pretekla jesen. Prihranil je poln koš jabolk. Tako okrog Božiča je bilo, ko je oprtal koš jabolk in jo mahnil v dolino, da jih proda gospodi. Vrgla mu bodo jabolka najmanj štiri krone, pa naj jih proda počrez ali posamič. V mošnjičku je imel še štiri vinarje; moral je torej s košem na trg, da pride do denarja. — Bilo je mrzlo. Sneg je naletaval. Zeblo je Andrejca, ko je oprezno stopal po stezi, ki se je spuščala na eni strani v strmo rebro.

„Ko bi mi zdajle izpodneslo noge, pa bi se potočila jabolka tja dol, in bil bi brez njih in brez denarja,“ je govoril s seboj Sirec, ko je stopal v dolino. Imel je morda še pol ure hodá do prvih trških hiš. Vzpotoma je imel svojo hišo oglar, ki je točil žganje in prodajal tobak.

„E, pa stopim k njemu, k prijatelju, da se pogrejem“, pravi mož s košem. Gre in sede k peči. „Dva solda imam“, pravi, „daj mi zanje tiste svoje žgane pijače, da preženem mraz iz kosti.“ — Pri peči je sedel star lovec, ki je takisto preganjal mraz iz kosti.

S slastjo popije Andrejec žganje. Zacmoka z jezikom in reče žalostno: „Še bi ga, a nimam niti bora več!“ Lovcu se zasmili in mu naroči steklenico žganja na svoj račun.

Andrejcu je šinila toplota v vse ude. Že dva meseca ni okusil te ognjene pijače. Zatorej je še bolj vplivala njena moč na trudnega moža.

„A zdaj grem. Poprodam jabolka in kupim soli in moke in mesa, da bomo imeli vesel Božič“.

Čutil se je srečnega. Koš, ki ga je prej postavil v kot, zadene na rame. A nekaj mu je zašibilo noge, da se je komaj vzdržal pokonci. Na hišnem pragu pa ga je zaneslo tako silno, da se je izpodtaknil in padel. Preko glave so se mu zatrkljala jabolka in se točila po belem snegu v dolino. Z žalostnimi očmi je gledal Andrejec za njimi. Videl pa je v mehkem snegu samo sledove, kakor bi jih bili izprali potoki solz . . .

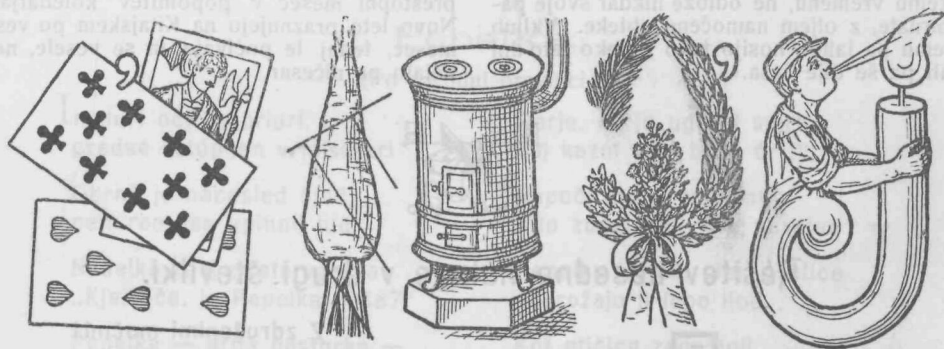

Zastavica v podobah.

Priobčil *Fr. Rojec.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Za kratek čas.

Vladko, učenec prvega razreda, bere v Abecedniku na strani 15.: „Ce-sa-ri-ca.“

Oče: „Ali veš, kdo je cesarica?“

Vladko: „Seveda vem, ali ti ne veš tega?“

Oče: „No, kdo pa?“

Vladko: „Cesarjeva žena!“

Oče: „Kdo ti je pa to povedal?“

Vladko: „Nihče. To vem tako sam od sebe!“ R.

Snaga pri Japoncih.

Japonci imajo lepo navado, da skrbno pazijo na telesno snago. Japonski delavec se koplje vsaj enkrat na dan v topli vodi. Kdor bi ne storil tega, ga ljudje ne marajo med seboj. Imovitejši ljudje se kopljejo v toplih letnih časih vsaj trikrat na dan. Mrzle vode Japonci ne mara. Voda mora biti skoraj vrela. V glavnem mestu Tukiju, ki ima 1,250.000 prebivalcev, je nad 1000 javnih kopalšč. Za kopal v milom vred je plačati 2–3 vinarje. Vrhutega ima skoraj vsaka hiša svoje kopalšče. Na kmetih zakurijo pod milim nebom pod kad ter se kopljejo

takorekoč nad ognjem. — Žal, da se pri nas nekateri ljudje — zlasti otroci — tako silno boje vode, ko je vendar snaga glavna pospeševalka dragocenega zdravja!

Živali in godba.

Neki prirodoslovec je opazoval leta in leta, kako vpliva godba na razne živali. O svojem opazovanju poroča: Konj je prijatelj, pes pa sovražnik godbe. Konju najbolj ugaja godba na pihala, pes pa najbolj sovražni godbo na lok in orglice. Mačko prepodi glasna godba, ugajajo pa ji nežni glasovi. Ako zaigraš opicam na gosli ali na piščalko vesel napev, nehajo plesati in skakati ter mirno poslušajo. Slon in nosorožec sta za godbo popolnoma neobčutna. Če začuje godbo morsk konj, pomoli glavo iz vode, pa se zopet kmalu potopi. Tigrom prija nežna in mirna godba, hrupna in vesela pesem pa jim ni všeč. Krokodil posluša z veseljem godbo ter pri tem odpira svoje široko žrelo. Medved se ozre tja, odkoder prihaja glas piščalke, povoha zrak in zemljo, gre proti godbi ter zadovoljno caplja semintja.

Draga krava.

V Ameliki je vse mogoče. Tako n. pr. poročajo listi, da so prodali v Ameriki kravo za 900 dolarjev, kar je v našem denarju 4500 kron. Novi gospodar je imel to drago kravo šest mesecev na poizkušnji. V tem času je pojedla kravica 1888 kilogramov najrazličnejše krme in dala 2544 litrov mleka, ki so izdelali iz njega okolo 160 kilogramov masla.

Obleka iz papirja.

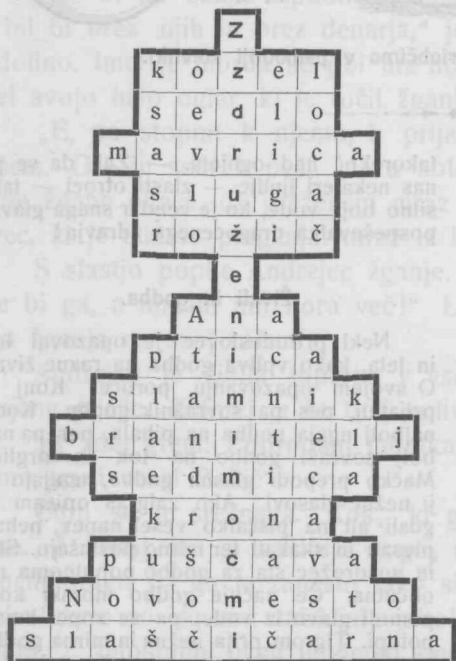
V velikih mestih na Japonskem stane obleka, narejena iz papirja, komaj 80 vinarjev. Tako obleko nosijo večinoma kuži (delavci), ki delajo pod milim nebom. Čeravno so ti ljudje vedno izpostavljeni vsakemu vremenu, ne odlože nikdar svoje papirnat, z oljem namočene obleke. Vkljub temu pa lahko nosijo tako obleko leto dni ali pa še dlje časa.

Magnet — rešitelj življenja.

Iz Novega Jorka poročajo, da so v Utahu izvršili znamenito operacijo na otroku, ki je požrl žrebelj. Dolgo, zakrivljeno jekleno palico, ki so jo pričvrstili na močan elektromagnet, so vtaknili v sapnik. Na pomagneteno jeklo se je obesil žrebelj, ki so ga potegnili iz otroka. In tako so rešili otroka gotove smrti.

Novo leto na Kitajskem.

Novo leto so letos začeli Kitajci dne 4. preteklega meseca. Leta 1906. se začne 25. prosinca, leta 1907. pa 13. svečna. Kitajci namreč dele mesece po naraščanju lune do ščipa, kar traja le 29 ali kvečjemu 30 dni. Vsako tretje leto pridenejo po en takozvani prestopni mesec v popolnitev koledarja. Novo leto praznujejo na Kitajskem po ves mesec, tedaj le počivajo in se vesele, ne delajo pa ničesar.

Rešitev besedne naloge v drugi številki.**Z združenimi močmi!**

Prav so jo rešili: Srečko Ferjančič, realec v Ljubljani; Vladko in Cirila Stukelj v Frankolovem; Helena in Stana Kraigher, učenki V. razr. v Postojni; Mara Ivanovna Tavčar, učiteljica, in Slavinka Kvedrova v Kopanju; Marica Osterc, Vekoslava Zartl, Marijana Vrbnjak, učenke pri sv. Križu na Murskem polju; Jelica Marolt, učenka IV. a razr. pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Davo Čander, učenec III. raz. v Zibiki pri Celju; Mici Nučič, Mici Škoda, Mici Novak, Uršika Vider, Minka Stržaj, Marija Brodnik, Anica Štrnad, Nežica Jerič, Marica Steh, Ivica Steh, Anka Fink, Milan Starc, Slavo Zajec, Franek Zajec, Matic Stupnik, France Palčar, učenke in učenci višje skupine na Kopanju.

